

dansen door de schalen

een praatplaat van de all inclusive wijk

een praatplaat van de all inclusive wijk
www.deallinclusivewijk.nl

introdunctie

In deze praatplaat willen we laten zien hoe je kijk op de zaak kan veranderen als je uitzoomt op een vraag of een probleem. Vergelijk het met een radio: elke zender heeft een eigen FM frequentie. Als je je radio afstemt op 3FM, dan kan je een andere zender, die uitzendt op een hogere of lagere frequentie, niet horen, ook al wordt daar op dat moment iets gezegd dat waardevol voor je is. Afstemmen op de juiste zender is dus slim als je de oplossing voor een probleem zoekt.

Nu wil het geval dat de grote vraagstukken van dit moment, zoals klimaatverandering, oplopende kosten in de zorg, toenemende armoede en tweedeling, zogenaamde *complexe* vraagstukken zijn. En omdat ze zo complex zijn, zijn ze niet een twee drie op te lossen. Hier ligt dé uitdaging van deze tijd: hoe kunnen we complexe problemen oplossen?

In deze praatplaat gaan we dieper in op deze vraag. We duiken onder de motorkap van de all inclusive wijk en gaan op zoek naar het radiostation dat antwoorden op een hogere frequentie uitzendt.

Essentie van de boodschap: de oplossing voor complexe problemen komt in beeld als je gaat uitzoomen op de casus. Want de oorzaak van je probleem vind je op een hoger schaalniveau. Dit uitzoomen en inzoomen noemen wij dansen door de schalen.

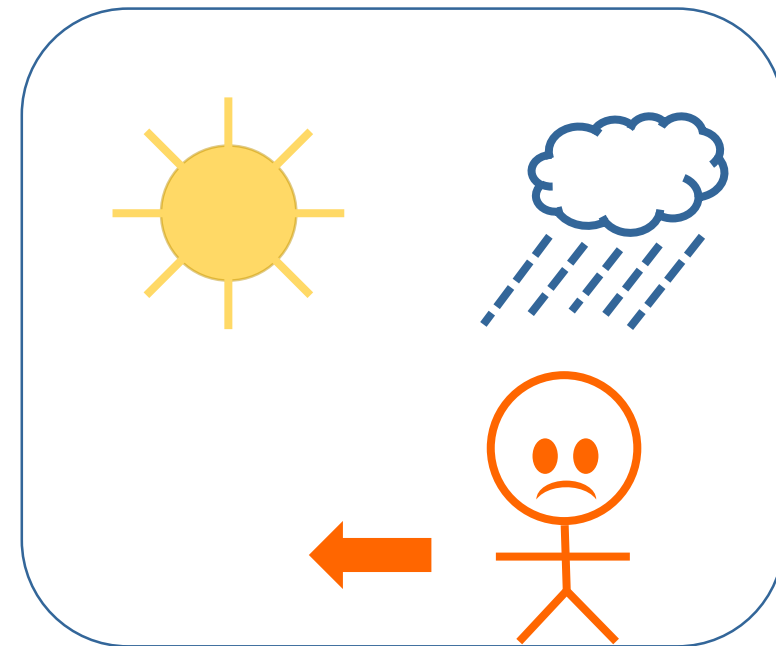
uitzoomen om het probleem eenvoudig te maken

SCHAALNIVEAU 1

SCHAALNIVEAU 2

SCHAALNIVEAU 3

Frank is ongelukkig. Wat kan je voor hem doen?
Schaalniveau 1. Geef hem medicijnen
Schaalniveau 2. Geef hem een paraplu
Schaalniveau 3. Zeg dat hij een stap opzij zet.

Welke oplossing is het eenvoudigst?
Welke oplossing is het goedkoopst?
Op welk schaalniveau werkt de markteconomie?
Op welk schaalniveau werk jij?

uitzoomen om het probleem eenvoudig te maken

eenvoud en complexiteit

Complexe problemen worden eenvoudiger als je uitzoomt op het vraagstuk. Neem het voorbeeld van Frank. Hoe verder we uitzoomen, hoe meer context er in beeld komt, waardoor het steeds duidelijker wordt wie of wat nu écht het probleem is.

1. Wat kunnen we doen om de symptomen weg te nemen? (Frank is het probleem)
2. Wat kunnen we doen om de gevolgen weg te nemen? (De regen is het probleem)
3. Wat kunnen we doen om het oorzaak weg te nemen? (De positie is het probleem)

Ter illustratie van het werkende principe dat we hier willen uitleggen, vertellen we het verhaal van de kiezelsteen.

Er was eens een rivier die grote overstromingen veroorzaakte. De mensen in het dorp deden er alles aan om het wilde water te temmen. Ze bouwden dammen en dijken en ze verplaatsten hun huizen naar de hoger gelegen delen van het dorp. Het was heel veel werk. Tot er op een dag een wijze vrouw naar de bron van de rivier ging en daar, waar de rivier nog maar een klein stroompje was, een heel klein kiezelsteentje verlegde. Hierdoor nam het water een andere loop. Toen de vrouw weer terug kwam in het dorp zag ze dat de rivier voortaan op een veilige afstand van het dorp stroomde. Het probleem was opgelost.

voorwaarde voor succes: afstemmen

de juiste frequentie

Stel je voor dat we op 5 december om 12.00 uur allemaal tegelijk "Sinterklaas Kapoentje" willen zingen. Heel Nederland samen. Op radio 3FM kan je meezingen. Dat is handig, want dan beginnen we precies op tijd en blijven we in de maat. Maar wat nu als we die dag allemaal op verschillende frequenties (radiozenders) afstemmen? Sommige mensen gaan dan heel wat anders zingen. Dat wordt een rommeltje. Afstemmen op de juiste frequentie of het juiste schaalniveau is dus belangrijk als je iets samen wilt doen! En daar zit 'm de kneep in onze samenleving: complexe problemen vragen dat we **allemaal** op een **ander** schaalniveau gaan werken dan dat we nu doen.

transformatie moet je zelf doen

Mensen zelf zullen in beweging moeten komen om een duurzame samenleving te organiseren. Je kunt dat als gemeenschap of gemeentebestuur niet inkopen of uit-onderhandelen. We zullen ons bewust moeten worden van de juiste frequentie en collectief en uit eigen beweging moeten afstemmen op het radiostation van Moeder Aarde.

de stap is eenvoudig

In de tekening zet Frank uiteindelijk een stapje opzij om zijn probleem **zelf** op te lossen. Maar dat lukt alleen als hij afgestemd is op jou (jij geeft nl de tip: zet een stap opzij). Het is een eenvoudige stap. De all inclusive wijk onderzoekt welke eenvoudige stappen mensen in de wijk zelf kunnen zetten (en heeft er inmiddels een paar gevonden!).

conclusie

De oplossing voor complexe problemen is eenvoudig, maar vraagt wel dat we allemaal meedoen. Hiervoor is het nodig dat we collectief afstemmen op een nieuw stemgeluid en bereid zijn zelf in beweging te komen.

de all inclusive wijk

non-lineair verband

raar maar waar (naar ons idee dan ...)

Wat nu een beetje een mindf*ck is, is het idee dat *uitzoomen* je *dichterbij* de oplossing brengt. Probeer dat maar eens uit te leggen aan je baas of bestuurder. Het vraagt lef om de plek des onheils (het dorp dat overstroomt) te verlaten en buiten de box (stroomopwaarts) iets te doen dat ogenschijnlijk geen verband houdt met de problemen die in het dorp ervaren worden.

Probleem: wij verdrinken

Oplossing: ik verleg een kiezelsteen

Eerste reactie: jij bent gek, naief, dromer, idealist

Teruggaan naar de bron en daar de oplossing zoeken voor de problemen van deze tijd, dat is wat veel pioniers aan het doen zijn. En omdat ze op een heel andere frequentie bezig zijn (een schaalniveau waar oorzaak en gevolg geen causaal verband lijkt te hebben), worden ze soms gewoon echt niet gehoord en gezien door hun omgeving. Het is belangrijk om je hiervan bewust te zijn.

Wat we hierna dan ook heel graag willen uitleggen, is dat er wel degelijk een relatie is tussen al dan niet verdrinken en een kiezelsteen. We noemen dit een non-lineair verband. Er lijkt geen verband te zijn tussen oorzaak en gevolg. Dat maakt het complex. Maar het werk, de oplossing: een kiezelsteen verleggen, is erg eenvoudig.

Deze wijsheid zit achter het veelgebruikte zinnetje: groot denken, klein doen. We moeten hier nog wel een beetje in oefenen ... want onze huidige manier van denken en werken is juist heel erg lineair en sinds de 17e eeuw ingesleten.

buiten de box

definitie

Als wij het bij de all inclusive wijk hebben over "buiten de box" denken en werken, dan bedoelen we "op een hoger schaalniveau denken en werken".

Albert Einstein heeft dit wel mooi gezegd: "je kunt een probleem niet oplossen met de denkwijze die het veroorzaakt heeft."

Dat hogere schaalniveau, dat je gaat zien door uit te zoomen, is de wereld buiten de box. Dit is nieuw en onbekend terrein dat de komende jaren door pioniers verkend en verder ingevuld wordt met nieuwe kennis, organisatievormen en bedrijvigheid. Dit is het speelveld van de all inclusive wijk. Op dit speelveld proberen we het lineaire denken los te laten en meer integraal en holistisch te denken en te werken.

strategie: dansen door de schalen

De enige manier om spelers op dit nieuwe speelveld te krijgen is om op alle schaalniveaus mensen uit te nodigen, aan te sporen, bewust te maken, kennis te geven. De all inclusive wijk werkt dan ook "van buurthuis tot boardroom".

lineair verband

definitie

Lineair denken (en werken): je werkt van doel naar resultaat op basis van een logische oorzaak-gevolg relatie (een causaal verband) die je al in beeld hebt nog voordat je begonnen bent met het oplossen van het probleem.

Bijvoorbeeld: mijn fiets doet het niet omdat de ketting eraf ligt. De oplossing (op basis van een helder causaal verband): ketting erop leggen. Fiets doet het weer. Als het causaal verband van tevoren helder is, kan je handelen op basis van een plan: je weet: als mijn fiets het niet doet omdat de ketting eraf ligt (causaal verband), dan moet ik de ketting er weer opleggen om mijn fiets te maken.

Dit is duidelijk, voorspelbaar, planbaar, controleerbaar, te budgetteren in tijd en geld en werkt daarom perfect.

Punt is alleen: lineair denken werkt niet als het causale verband ontbreekt. Als je dus naar een probleem kijkt en niet kunt vaststellen wat nu precies de oorzaak is. Laat staan dat je weet wat je moet doen om de oorzaak weg te nemen. En laat dat nu net het geval zijn bij complexe problemen. Hier is namelijk sprake van een **non-lineair verband**. Interessant weetje: bij complexe problemen is het causale verband of de oorzaak ACHTERAF wel helder te benoemen. De truuk is dan ook om werkende weg de oplossing te vinden.

Voorbeelden van complexe problemen waar een causaal verband op voorhand ontbreekt:

Ik voel me niet goed. Wat is er aan de hand?

Waarom is deze wijk al 40 jaar een achterstandswijk?

Wat zijn de gevolgen van de Brexit?

maak het klein en sla het plat

reductionisme

Onze lineaire manier van denken en werken komt voort uit het reductionisme, dat is ontstaan in de 17e eeuw. Deze manier van denken is mechanisch. Volgens deze denkwijze bestaat een geheel uit losse onderdelen die samen een voorwerp, machine, een productieproces of een mens maken. Een reductionist onderzoekt hoe dingen in elkaar zitten, uit welke onderdelen ze bestaan. Je werkt door één klein onderdeel te pakken en dat te bestuderen. Daarna pak je de volgende onderdeel, en zo verder. Door iets klein te maken leer je hoe het werkt. Deze manier van denken en werken heeft ons fantastisch veel nieuwe kennis gebracht, bijvoorbeeld in de medische wetenschap, technologie, bedrijfskunde. Specialistische kennis, verkregen door het geheel in steeds kleinere brokjes op te delen. Zonder dat we er erg in hebben, zit deze manier van denken en werken in alle hoeken en gaten van onze samenleving. Bijvoorbeeld in de manier waarop wij ons leven en werk organiseren: in afdelingen, sectoren, programma's, processen, die we weer verder opgedeeld hebben in directies, managementlagen, medewerkers met verantwoordelijkheden, taken, doelen, beleid, marktsegmenten, werkweken, budgetten, etc. Deze manier van denken (reductionistisch) en werken (gefragmenteerd) maakt dat we niet uitzoomen maar de oorzaak van een probleem toeschrijven aan het defect van een onderdeel. Anders gezegd: als we problemen willen oplossen, kijken we naar binnen en richten we ons niet op de wereld buiten de box.

De veelgehoorde reactie die pioniers dan ook krijgen van hun managers is dan ook: je denkt te groot, maak het eens klein en sla het eens plat. Terwijl het onze uitnodiging juist is om naar het geheel te kijken (een holistische benadering). Wanneer we uitzoomen, proberen we het geheel te zien. Daarmee bewegen we soms letterlijk tegen de stroom in.

Reductionisme

het geheel = de som der delen.

de eigenschappen van het geheel

holisme (en een beetje kwantummechanica)

Volgens holisten is het geheel méér dan de som der delen en moeten de delen als geheel worden bestudeerd als er een probleem is. Wat is er dan nog "meer" buiten het geheel, vraag je je misschien af. Nou, de zogenoemde emergente eigenschappen. Een geheel of een entiteit heeft eigenschappen die de afzonderlijke delen niet hebben. Dit noemen we emergente eigenschappen. Zo heeft een mens "karakter" en is water "nat" maar een losse mensencel of watermolecuul heeft geen vrolijk karakter en is niet nat. Toch is dat karakter of die natheid onlosmakelijk verbonden met alle delen van het geheel. Want als Patricia de eigenschap "vrolijk" laat zien, dan zijn alle cellen van Patricia - als geheel - op dat moment dus vrolijk (ook al zijn haar cellen op individuele basis dat niet). Simpel gezegd: in een holistische visie zijn alle delen (non-lineair) verbonden met een groter geheel en daardoor dus ook met elkaar. Trek je aan één onderdeel, dan trek je indirect ook aan de andere delen. In de kwantummechanica wordt dit ook nog eens verbonden met de tijd: trek je aan één stukje van de tijd (om vooruit te komen), dan trek je aan alle tijd (verleden en toekomst).

Het leuke is nu dat systemen ook emergente eigenschappen hebben. En dat is heerlijke materie* om mee te spelen. Zo heeft ons huidig financieel-economisch systeem emergente eigenschappen die niet zo fijn zijn voor mens en milieu. Je ziet ze alleen als je gaat uitzoomen en het "hele beest" bekijkt. En dat is precies wat we met de all inclusive wijk proberen te doen.

Holisme

het geheel = meer dan de som der delen

*Dit is een kwantumfysisch geintje :-)

een eenvoudige handeling collectief uitvoeren

dansen door de schalen

Door steeds in te zoomen en uit te zoomen op de problemen van mensen, problemen in de straat, in de wijk, in de stad, in het land, op de wereld, zien we steeds meer relaties tussen een verdrietige Frank in de wijk, de plastic soep in de oceaan, leeglopende dorpen op het Franse platteland, gele hesjes, migratie, populistische politiek, etc. In ons werk dansen we door de schalen, voeren we gesprekken van buurthuis tot boardroom en lezen we zowel de wijkkrant als boeken over economie of systemisch werken. Zo krijgen we langzaam een beeld van het "hele beest" en wordt het ons steeds duidelijker wat we kunnen doen om mensen, organisaties, overheden te bewegen aan de slag te gaan met complexe problemen zoals klimaatverandering, tweedeling, oplopende zorgkosten, energietransitie, etc.

onze kiezelsteen

Nu wij bijna zeven jaar stroomopwaarts lopen, hebben we misschien wel een stukje van de oplossing gevonden. De all inclusive wijk kan een kiezelsteen zijn die de loop van de rivier wat kan verleggen. Een eenvoudige handeling die we collectief kunnen uitvoeren:

laten we het dagelijks werk in de wijk (het huishouden, publiek-privaat-particulier) anders organiseren:

- integraal
- collectief
- duurzaam

We eindigen hier een beetje met een cliffhanger maar in andere praatplaten van de all inclusive wijk laten we je zien hoe we dit in de praktijk doen.

voor wie?

Voor wie zijn wij relevant?

Voor inwoners: die hun wijk *toekomstbestendig en duurzaam* willen maken met behulp van *collectieve basisvoorzieningen*, en zo schrijnende problemen willen oplossen op thema's als klimaatverandering, armoede, eenzaamheid, veiligheid, gezondheid, circulaire economie.

Voor overheden: die *oplopende maatschappelijke kosten* willen terugdringen. Met name gemeenten kunnen *miljoenen besparen* als zij in de wijk integraal gaan werken. Dat vraagt overigens wel lef om te willen experimenteren met nieuwe organisatievormen in de wijk.

Voor overheden: die *duurzaamheidsdoelen* willen realiseren (bijvoorbeeld de warmtetransitie / aardgasvrije wijk). De wijk heeft een ideaal schaalniveau om te experimenteren met *nieuwe structuren en werkvormen*.

Voor bedrijven: die *toekomstbestendig* willen worden. Bedrijven die een oprechte relatie aangaan met hun klanten en echt van betekenis willen zijn voor hun omgeving, hebben een voorsprong op hun concurrenten. De all inclusive wijk biedt mogelijkheden om te *innoveren* en te *experimenteren* met duurzame en contextgebonden *verdienmodellen* en projecten waarin het werk zoveel mogelijk in de wijk zelf belegd wordt.

Voor maatschappelijke organisaties, kennis- en zorginstellingen: die willen *ontschotten* en een omslag naar *integraal en communitybased werken* willen maken. Hiërarchische, sectorale organisatiemodellen moeten op de schop. Kom experimenteren in wijk met *citizen science* en *participatie*.

Meer weten?

kom naar een meetup

We gaan dieper in op een integraal-holistische manier van denken en werken die nodig is om een wijk duurzaam, dynamisch en inclusief te maken. We geven praktijkvoorbeelden uit ons werk in de wijk. Met veel ruimte voor dialoog en vragen over je eigen werk.

nodig ons uit voor een expertmeeting

We gaan aan de hand van deze praatplaat met je initiatief, team of genodigden aan de slag met de complexe problemen in je wijk. We gaan verkennen hoe een integraal-holistische aanpak kan bijdragen om de wijk duurzaam, dynamisch en inclusief te maken.

meld je aan voor een cursus of opleiding

We organiseren een veelzijdig opleidingsprogramma, van kleine workshops tot meerdaagse trainingen.

start een experiment of ontwikkeltraject in de wijk

We geven strategisch advies en begeleiden je experiment of ontwikkeltraject.

Interesse? Neem contact met ons op of kijk op de website voor ons actuele programma. www.deallinclusivewijk.nl

contactpersonen: Carla Onderdelinden, Patricia van der Haak

Colofon

Informatie delen of gebruiken?

Je mag deze informatie delen of gebruiken onder de volgende voorwaarden:

- je vermeldt onze naam: **de all inclusive wijk**
- je vermeldt de auteurs: **transitiereizen** - Carla Onderdelinden en Patricia van der Haak
- je verwijst met een link naar onze websites: www.deallinclusivewijk.nl en www.transitiereizen.nl
- je intentie is integer

Twijfel je of je aan de voorwaarden voldoet? Neem dan gewoon even contact met ons op.

Contact

Carla Onderdelinden
carla@transitiereizen.nl
06-37.55.35.36

Patricia van der Haak
patricia@transitiereizen.nl
06-46.86.59.17

de all inclusive wijk is een initiatief van **transitiereizen**

www.transitiereizen.nl
www.deallinclusivewijk.nl

transitiereizen

begeleiders van transformatie

Transitiereizen
Vondellaan 22
6824 ND Arnhem

www.transitiereizen.nl
www.deallinclusivewijk.nl

Transitiereizen verbindt de huidige maatschappelijke uitdagingen met nieuwe inzichten over samenleven en samenwerken.

Carla Onderdelinden en Patricia van der Haak zijn specialisten op het gebied van systeeminnovatie, integrale gebiedsontwikkeling en nieuwe economie. Zij ontwerpen duurzame sociaal-economische modellen op basis van een integraal-holistische visie. Carla en Patricia adviseren publieke en private partijen die de Nederlandse economie en samenleving structureel willen veranderen; lokaal, regionaal en nationaal.

Met hun werk dragen zij bij aan de ontwikkeling van een waardevolle economie, een inclusieve samenleving en een duurzame leefomgeving.

De all inclusive wijk is een initiatief van Transitiereizen.

Ga mee op reis!

Carla Onderdelinden
carla@transitiereizen.nl
06-37.55.35.36

Patricia van der Haak
patricia@transitiereizen.nl
06-46.86.59.17

dansen door de schalen

een praatplaat van de all inclusive wijk

versie augustus 2019

© transitiehuizen / de all inclusive wijk

www.deallinclusiewijk.nl